

אם יש איסור הטמנה בדבר המוסיף הבל - שיעור 257 במים חמים מהדודים המעוטפים בחומר להחזיק החום (insulated water heaters in basement) ועוד דיני הטמנה

I. יש אוסרים להשתמש במים חמים מהדודים המעוטפים בחומר להחזיק החום דכיון שנתרחים מחום האש יש לחוש משום הטמנה מע"ש בדבר המוסיף הבל (שו"ת מנחת יצחק ד - מ"ד זסופו ממ"ט) וכגון אם נכרי פתח את הברזה של המים חם או אפילו סתמה אסור ועיין בחזו"א (ל"ח - ז) דאפילו בלא מעשה או פעולה אסרינן המצב ועוד עיין ברמ"א (תר"ט - ה) דאסרינן הטמנה מערב יום כפורים למוצאי יום כפורים ואפילו כשאינו צריך להיום גופו אמנם עיין בהחזו"א (ל"ז - סקל"ז זסופו) שכתב דאפשר דכלי מרוצף סביבו בכגד לא חשיב הטמנה דלא גזרו אלא להטמין את הכלי בכגד אבל ליתן בתוך כלי אינו בכלל הטמנה שנקרא כלי אחד ולכן אין שייך הטמנה בנ"ד וגם הבקבוק טערמאס החדשה שמחובר להחשמל מותר ולכאורה זה רק לדעת הרמב"ם (שנת ד - ה) דהטמנה הוא דוקא בכלי שנתבשלו בה וכ"כ השו"ע (רנ"ז - ה) אמנם דעת רש"י (שנת ל"ח - ד"ה חזל מפנה) דמותר רק אם מתכוין לקירור ולכן היה לן לאסור לרש"י בנתינתו להטערמאס שמתכוין להעמיד החום ולא לקרר וכ"כ האג"מ (ח - ז"ה) והוא היתר משום שהמכסה המיוחד לו חשיב רק דרך שמירת הדבר ואף במתכוין לחימום ג"כ מותר (רנ"ז - ז) ולא הביא כלל טעם של החזו"א דנקרא כלי אחד אמנם בטערמאס חשמל יש להתיר דכיסוי כלי הוא מעשה כיסוי קדירה ג"כ ואינו חשיב מעשה הטמנה אמנם הדודים בנ"ד אין יכול להתיר מטעם זה ונראה לי דהפסק של המנחת יצחק הוא חומרא יתירה מד' טעמים (ע) אפשר הדוד חשיב כלי אחד כהחזו"א (ח) וגם אפשר דצריך מעשה הטמנה כשהייה וחזרה כהאג"מ (ד - ע"ד) והחתם סופר (ט) דהטמנה מערב יום כפורים למוצאי יום כפורים מותר להשו"ע ולהרמ"א לרוב הפוסקים הוא רק חומרא בעלמא (ז) אולי זה חשיב פסיק רישא דלא ניהא שלא בפנינו ולכן אין צריך להחמיר

II. ערב שבת שבת Enclosing urn in urn cover

- (א) עיין בשש"כ (ח - הערה קל"ג) שהובא בשם הגרש"ז אויערבך דרואין את הבגדים כגפת וחול דאף דאין שייך בהם חתוי אפ"ה אסור גזירה אטו רמץ (רנ"ז - ח)
- (ב) עיין בשו"ת יביע אומר (ו - ל"ג) שכתב להתירא משום דפלאטה חשמלית שאין כל אפשרות להגביה את מדת החום שלה לא שייכא שמא יחתה בגחלים וראיתו מטוח בטיט דלא שייך ביה שמא יחתה. ולי נראה דמשם אין ראיה משום דשם הוא עושה מעשה בידים לטוח בטיט ולכן אין אנו גוזרים שמא יחתה משא"כ בפלאטה חשמלית. והביא עוד סניפים להיתר (ע) דלשיטת הרמב"ן ותוס' (מ"ח - ד"ה דזיתים) אם מפסיק אויר בין קדירה ולגחלים אין בנידן דידן איסור וכאן חוטי החשמל שבתוך הפלאטה אויר מפסיק ביניהם (ח) ועוד דעת הרשב"ם ורבינו יוסף (נתוספות מ"ז): שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור הטמנה (ט) ועוד דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה קטומה שרי לטומנו בדבר המוסיף הבל מבעוד יום (זית יוסף זשס שזלי סלקט ס"ס רנ"ג)
- (ג) עיין בשו"ת שבט הלוי (ה - ב) שהתיר לכסות הסעמאואר (urn) עם בגד שישמור חומו דאין משימים הבגדים רק כאשר בנתיים נכבה כח האלקטרי שישמור חומו שכבר נעשה וכוונתו רק לשמור חומו ונקרא דבר המעמיד הבל
- (ד) ועיין בשו"ת חשב האפוד (ח - ז"י) שג"כ דן להתירא לשהייה וגם להטמנה. לשהייה משום דדוקא בתנור העשוי להשתמש כל השבוע אוסרים המעזיבה לשהייה אבל פלאטה הנעשה כמיוחד לשבת נקרא קטום ולהטמנה כשיטת הרשב"ם דמתיר הטמנה בתבשיל שמבושל כל צרכו וכתב שבמדינת גליציה הייה המנהג להקל כהרשב"ם ונראה לי דאין להקל בכל זה

III. קראק פאט חשיב מוטמן כיון שיצא הדבר מכתב ידו של הגרש"ז אויערבך שהקראק פאט חשוב מוטמן והסכים לו הגאון רב י.ש. אלישיב צריך להחמיר כשיטתם ועיין בשיעור 141 הצדדים לאיסור. וכן פסק רב יעקב פאזען אבל מי שהולך כסדר בפסקי רב משה משה פיינשטיין אין צריך להחמיר וטעמו משום הטמנה ברובה אין חשוב הטמנה וצריך כולה דוקא ועוד יש סניפים להתיר (ע) הואיל והוא דרך בישולו של הכלי וכאילו היה מחובר להכלי וצריך הטמנה דוקא בדבר אחר (עיין בשו"ת עמק התשובה (ח - ב) וכן שמעתי מרב מנשה קליין ומרב מרדכי מרכז) (ח) אם יש אויר מפסיק כנידן דידן אין חשוב הטמנה

(תוס' שנת מ"ח: ד"ה "דזיתים") (ג) ועוד דאם סתם הידות של הקראק פאט כסרט שקורין Tape נקרא טח בטיט ומותר (חזו"ח ל"ז - סק"ז) (ד) ועוד דנקרא דבר שאינו מוסיף הבל אם מבושל ורק מעמיד החום (ילקוט יוסף שנת ח - דף ק"ח) (ה) ועוד סניף דדעת הרשב"ם ורבינו יוסף בתוספות (שנת מ"ז: ד"ה "צמה עומיין") שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור משום הטמנה. ועוד סניף ממה שכתב השבלי הלקט שכבית יוסף (ס"ס ר"ג) בשם רב ישעיה דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה שרי לטומנו והמקילים ודאי יש מי לסמוך עליו

IV. אם יש איסור הטמנה בכלי בתוך כלי כגון: (1) crockpot wrapping Kugel or Knish / Kishke in aluminum foil and putting it into chulent (2)

(א) עיין במ"ב (רנ"ח - סק"ז) שאסור ליקח כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לכלי מלא מים חמין כיון שכולו טמון בתוכו שזהו דרך הטמנה והובא זה בשם הט"ז וח"א ועוד

(ב) **אולם בחזון איש** (סימן ל"ז סק"ז ד"ה "וצמ"ז") חלק על זה ומביא ראיה מהמשנה (שנת קמ"ה:): דכל שבא בחמין מע"ש שורין אותו בחמין בשבת ונהי דבישול ליכא ליתסר משום הטמנה אלא ודאי בקדירה ליכא משום הטמנה ולא דוקא אוכלין בתוך אוכלין דה"ה כלי בתוך כלי ועיין שם (ד"ה "מ' ז'") שמחלק בין פך שמן שמותר להכניס הפך לתוך אמבטי חם ולבין סילון של צונן לתוך אמה של חמין דאסור להטמין את הצונן ולמדנו דאין הטמנה בכלי בתוך כלי וזה לשיטתו דהטמנה במקצת שמה הטמנה ומחומרא זה יוצא קולא דכלי בתוך כלי אין חשוב הטמנה

(ג) **ובשו"ת שבט הלוי** (ג - מ"ז) כתב דכיון שהסכמת הפוסקים הוא כדברי הט"ז דכלי בתוך כלי מקרי הטמנה כ"ש שאסור להטמין מאכל מעוטף באלומיניום בתוך כלי גדול אבל דוקא אם משוקע בהתבשיל

(ד) **ועיין עוד בשו"ת להורות נתן** (ז - י"ז) דלא אמרו דכלי בתוך כלי הוי הטמנה אלא בכלי גמור כמו סילון דאנשי טבריא וכן בקבוק של הט"ז (סק"ח) אבל במאכל העטוף בנייר כסף שאין זה אלא כלי רעוע יתכן דלא חשוב הפסק כלל ועיין בשו"ע (שי"ז - ח) דחותלות של תמרים חותך אפילו בסכין דהוי כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם והכא נמי עטיפת נייר הכסף אינה אלא כעין שומר בעלמא כקליפת הפרי ואינו בגדר כלי והוי כחדא עם המאכל שבקדירה ואין זו הטמנה ומכל שכן אם ישאיר נקב כל שהוא אשר שם נכנס הרוטב מן הקדירה אל תוך המאכל שבעטיפה. ועיין באג"מ (ח - קכ"ז ענף ט) דפתיחת הקענס דומה לקליפת הפרי ואין חשוב סתירת כלי

(ה) **עיין בשש"כ** (חלק ז - סימן מ"ז - הערה רמ"ז) דאם כל כוונתו שעושה כן כדי שהאוכל שבתוך השקית לא יתפורר בתוך המרק מחמת הבישול אין זה דרך הטמנה ומותר (בשם רב ש.ז. אויערבך) ולפ"ז י"ל דדוקא שקית בד שהמשקין עוברים דרכה אבל בנייר אלומיניום הוה הטמנה אם משקעו לגמרי בתוך החמין אם לא יעשה נקבים בנייר

(ו) **עיין באג"מ** (ד - ע"ד - אות ג צדיני הטמנה) דאסור לכרוך בשבת דבר גוש מבושל צונן בנייר אלומיניום ולחממו בהפסיק קדירה וצ"ע אם מותר בתוך הקדירה אפילו אינו משוקע ולכן צריך לעשות נקבים קטנים ונחשב מגולה במשהו

V. אם הדבקה בנייר טי"פ הידית שמגדיל האש חשיב טח בטיט דמותר (רנ"ז - ס) (ברמ"א) עיין במ"ב (רנ"ז - סקמ"ז) שהביא דעת האור זרוע דהטמנה בתנור שהוא טח בטיט מותר דלא חיישינן לחיתוי אמנם דעת המהרש"ל וסעייתו להחמיר (מ"ב והשעה"צ ע"ס) וטעם דאף שאין חשש חיתוי בהטמנה זו חיישינן שמא כשבא להטמין פעם אחרת יטמין ברמץ ואיברא כתב השער הציון (ע"ס) דאלו ראו המחמירים את דברי האו"ז לא היו מחמירים ועיין בספר ברית עולם (הטמנה ל"ח) דהטמנה בדבר שמצטמק ורע לו אסור אפילו בדאין חשש חיתוי מ"מ טח בטיט מותר משום שיש היכר משא"כ במצטמק ורע לו וע"ע בחזו"א (ל"ז - סק"כ) ובאג"מ לא נמצא עצה של הדבקה טי"פ ושמעתי מרב דוד פיינשטיין דהטי"פ מועיל בקראק פאט לענין שהייה וחזרה ולא לענין איסור הטמנה

VI. להטמין ערב שבת בתנור חם שנכבה האש עיין במ"ב (רנ"ז - סקמ"ג) דאם אין אש בכירה כלל דאף שהחום גדול ומוסיף הבל מ"מ שרי דלא דמי לגפת שמוסיף הבל בעצמו אבל כירה אין חומה אלא מחמת האש ובכל שעה מתקרר והולך ויש שחוששין להחמיר ומ"מ אין למחות ביד הנוהגין להקל